

جزوه علوم اجتماعی / کار دانش

۱. در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می دهد، کنش و به انجام دهنده آن کنشگر می گویند.
۲. کنش ما انسان ها چه ویژگی هایی دارد؟
آگاهانه / هدفدار / ارادی / معنادار.
۳. پرسش " چرا چنین کاری کردی؟ " حاکی از این است که کنش امری هدف دار است.
۴. برخی پیامدهای کنش به اراده انسان ها وابسته اند. به همین دلیل به آن ها پیامدهای ارادی و برخی پیامدها به اراده انسان ها بستگی ندارند، که به این پیامدهای غیرارادی می گویند.
۵. این دسته از پیامدها خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن ها را انجام دهد؟
پیامدهای ارادی.
۶. این دسته از پیامدها خودشان کنش نیستند که لازم باشد کنشگری آن ها را انجام دهد، بلکه نتیجه طبیعی کنش اند؟
پیامدهای غیر ارادی.
۷. پیامدهای غیر ارادی کنش قطعی هستند ولی پیامدهای ارادی کنش احتمالی هستند.
۸. کنش اجتماعی چیست؟ مثال بیاورید.
- نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می شود. در کنش اجتماعی، اراده و آگاهی کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی ها و اعمال آن هاست. وقتی راننده ای پشت چراغ قرمز می ایستد، مقرراتی را رعایت می کند که مورد قبول دیگران است. به همین سبب، کنش او اجتماعی است.
۹. به کنش اجتماعی و پیامدهای آن پدیده های اجتماعی می گویند.
۱۰. نمونه هایی از پدیده های اجتماعی را نام ببرید.
بانک، مسجد، پلیس، مدرسه، خانواده، گروه دوستان، نمادها، هنجارها، ارزش ها، باورهای اجتماعی نمونه هایی از پدیده های اجتماعی هستند.
۱۱. هنجار اجتماعی را تعریف کنید.
شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است.
۱۲. ارزش های اجتماعی را تعریف کنید.
- آن دسته از پدیده های مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش اند و افراد یک جامعه، به آن ها گرایش و تمایل دارند.
۱۳. اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی گیرد و هیچ یک از ارزش های اجتماعی محقق نمی شوند.
۱۴. عقاید، ارزش ها و هنجارها از طریق جامعه پذیری و کنترل اجتماعی به افراد منتقل می شوند.
۱۵. پدیده های اجتماعی چگونه بوجود می آیند؟
انسان ها در ارتباط با یکدیگر بوجود می آورند.

۱۶. (جامعه) را تعریف کنید.

به گروهی از انسان ها گفته می شود که برای سالیان متمادی با یکدیگر زندگی می کنند.

۱۷. (فرهنگ) چیست؟

شیوه زندگی گروهی از انسان هاست که با یکدیگر زندگی می کنند.

۱۸. جامعه مانند جسم و فرهنگ مانند جان و روح است.

۱۹. فرهنگ عمومی را تعریف کنید.

آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند را فرهنگ عمومی می گویند.

۲۰. (خرده فرهنگ) را تعریف کنید و بگویید چند نوع است؟

بخش هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است، را خرده فرهنگ می گویند.

۲۱. (ضد فرهنگ) یعنی چه؟

ممکن است عقاید، ارزش ها، هنجارها و مهارت های پذیرفته شده در یک خرده فرهنگ، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد. در این صورت، این خرده فرهنگ ضد فرهنگ نامیده می شود.

۲۲. جوامع و فرهنگ های مختلف را چگونه می توان ارزیابی کرد؟

براساس آرمان ها و ارزش هایشان و همچنین فرصت ها و محدودیت هایی که به دنبال می آورند، ارزیابی کرد.

۲۳. (فرهنگ آرمانی) و (فرهنگ واقعی) را تعریف کنید.

بخشی از فرهنگ که مردم یک جامعه از آن جانبداری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند، فرهنگ آرمانی نامیده می شود. آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند، فرهنگ واقعی نام دارد.

۲۴. مرز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس عمل مردم تغییر می کند.

۲۵. (فرهنگ حق) و (فرهنگ باطل) را تعریف کنید.

بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد، فرهنگ حق و بخش هایی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد، فرهنگ باطل است.

۲۶. دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش ها کدامند؟

عقل و وحی.

۲۷. فرهنگ حق معیار ارزیابی همه فرهنگ هاست.

۲۸. عقاید و ارزش های فرهنگ حق را بنویسید.

توحید، آزادی انسان ها از همه بندها و موانعی که بر سر راه سعادت آن ها وجود دارد، عدالت و ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی همه انسان ها، از عقاید و ارزش های حق اند و درستی آن ها با موافقت یا مخالفت آدمیان تغییر نمی کند.

۲۹. (هویت) چیست؟

آن چه در پاسخ به پرسش کیستی گفته می شود و با آن هر شخص از افراد دیگر متمایز می گردد، هویت فرد را تشکیل می دهد.

۳۰. هویت انسان چند بعد دارد؟

بعد جسمانی (بدن) / بعد نفسانی (ویژگی های اخلاقی و روانی) / بعد اجتماعی (نقش ها و عضویت فرد در جامعه).

۳۱. هویت اجتماعی هر فرد چگونه شکل می گیرد؟

هویت اجتماعی هر فرد، درون یک جامعه و براساس آن چه برای آن جامعه اهمیت دارد، شکل می گیرد.

۳۲. تفاوت های نگاه فرهنگ غربی و فرهنگ اسلامی را به بعد جسمانی هویت انسان را بنویسید.

فرهنگ غرب بر بعد جسمانی و زیبایی های بدنی تاکید و تمرکز می کند و هر نوع تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز می داند. در حالیکه براساس فرهنگ اسلامی، انسان حق ندارد خلاف اراده حکیمانه الهی در طبیعت و بدن خود دخل و تصرف کند.

۳۳. (جامعه پذیری) را تعریف کنید.

به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می شود، گفته می شود.

۳۴. (کجروی اجتماعی) را تعریف کنید.

به کنش هایی که بر خلاف عقاید، ارزش ها و هنجارهای جامعه هستند، کجروی اجتماعی گفته می شود.

۳۵. هر جامعه برای پیشگیری از کجروی های اجتماعی و کنترل آن ها چه روش هایی را به کار می گیرد؟

تبلیغ و اقناع / تشویق و پاداش / تنبیه و مجازات.

۳۶. (کنترل اجتماعی) را تعریف کنید.

به مجموعه فعالیت هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می گیرد، کنترل اجتماعی می گویند.

۳۷. (تحرك اجتماعی) را تعریف کنید.

به جابجایی افراد از یک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر تحرك اجتماعی می گویند.

۳۸. انواع تحرك اجتماعی را نام ببرید.

افقی / صعودی / نزولی.

۳۹. هویت فرهنگی هر جامعه بر اساس چه شکل می گیرد؟ و تا چه زمانی دوام می آورد؟

هویت فرهنگی هر جامعه براساس عقاید و ارزش های اجتماعی آن شکل می گیرد. و تا زمانی دوام می آورد که عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آن ها مهم باشد.

۴۰. علل تحولات فرهنگی به دو دسته تقسیم می شوند، نام ببرید و تعریف کنید.

به دو دسته درونی و بیرونی تقسیم می شوند. علل درونی یا به ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه مربوط می شود، یا به کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ جامعه بازمی گردد. علت بیرونی تحولات فرهنگی، روبه رو شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر است.

۴۱. جامعه چگونه دچار تحولات فرهنگی می شود؟

اگر جامعه ای در تعامل با جوامع دیگر بر عقاید و ارزش های خود پافشاری نکند و به مرور زمان، به عقاید و ارزش های خود پشت کند، دچار تحول فرهنگی می شود.

۴۲. یک جامعه چگونه دچار (خودباختگی فرهنگی) می شود؟

اگر اعضای یک جامعه، میبوهت و مقهور جامعه دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی آن جامعه از دست بدهند، جامعه آن ها دچار خودباختگی فرهنگی می شود و در این صورت، عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق و گزینش می پذیرد. چنین جامعه ای به روش تقلیدی عمل می کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می دهد. بنابراین، نه می تواند فرهنگ خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه قادر است به جامعه دیگری که شیفته و میبوهت آن شده است، ملحق شود.

۴۳. (غرب زدگی) را تعریف کنید.

خودباختگی جوامع غیر غربی در برابر جهان غرب را غرب زدگی می نامند.

۴۴. (از خودبیگانگی تاریخی) را تعریف کنید.

اگر یک جامعه، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار از خودبیگانگی تاریخی شده است.

۴۵. (از خودبیگانگی حقیقی) یا (فطری) را تعریف کنید.

اگر عقاید و ارزش های یک جامعه مانع آشنایی اعضای آن با حقیقت انسان و جهان شود، جامعه دچار از خودبیگانگی حقیقی (فطری) شده است.

۴۶. از نظر قرآن کریم، انسان چه هنگامی می تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد؟

که به انسان و جهان نگاهی توحیدی داشته باشد. فراموش کردن خدا سبب می شود که انسان خود را نیز فراموش کند.

۴۷. (بیداری اسلامی) را تعریف کنید.

مقاومت هایی به منظور حفظ عزت و استقلال جهان اسلام در برابر نفوذ و سلطه فرهنگ غرب است که ریشه در فرهنگ اسلامی دارد.

۴۸. برقراری روابط پایدار میان اعضای جامعه، نیازمند مکان و سرزمین است.

۴۹. ایرانیان چگونه توانستند زبان فارسی را به زبان دوم جهان اسلام تبدیل کنند؟

ایرانیان با مشارکت در حیات فکری جهان اسلام، زبان فارسی را به زبان دوم جهان اسلام تبدیل کردند.

۵۰. (قدرت اجتماعی) را تعریف کنید.

هنگامی که انسان برای رسیدن به اهداف خود بتواند بر اراده دیگران تاثیر بگذارد و اراده و کار ارادی آنان را به خدمت بگیرد، قدرت اجتماعی پیدا می شود.

۵۱. قدرت اجتماعی بدون توافق و پذیرش دیگران پدید نمی آید.

۵۲. تنها راه تاثیر گذاشتن بر اراده دیگران و به خدمت گرفتن ایشان، جلب تبعیت آنهاست.

۵۳. (مقبولیت) را تعریف کنید.

قدرتی که بدون استفاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل به دست می آید، دارای مقبولیت است.

۵۴. (مشروعیت) را تعریف کنید.

قدرتی که براساس شریعت و موافق حکم خداند است، مشروعیت دارد.

۵۵. (سیاست) چگونه به وجود می آید؟

هرگاه قدرت اجتماعی برای رسیدن به هدفی معین سازمان یابد، سیاست پدید می آید. پس سیاست اعمال قدرت سازمان یافته برای دستیابی به هدف است.

۵۶. (نظام سیاسی) را تعریف کنید.

هر جامعه، آرمان‌ها و ارزش‌های ویژه‌ای دارد و نمی‌تواند بدون سیاستی مناسب، به آرمان‌ها و ارزش‌های خود دست یابد. مجموعه ساز و کارهایی که برای اعمال سیاست‌های جامعه وجود دارد، نظام سیاسی را شکل می‌دهد.

۵۷. مدار مقبولیت خواست و اراده کسانی است که قدرت بر آن‌ها اعمال می‌شود و مدار مشروعیت حق و باطل بودن است.

۵۸. نظام‌های سیاسی را براساس تعداد افراد تاثیرگذار و تصمیم‌گیرنده نام ببرید.

نظام‌هایی که در آن‌ها یک فرد حاکم است و تصمیم می‌گیرد / نظام‌هایی که در آن‌ها اقلیتی تصمیم‌گیرنده است / نظام‌هایی که در آن‌ها اکثریت مردم در سرنوشت سیاسی خود تاثیر گذارند.

۵۹. نظام‌های سیاسی را براساس روش تصمیم‌گیری نام ببرید.

نظام‌هایی که در آنها حاکم یا حاکمان براساس اهداف و اغراض و امیال خود تصمیم می‌گیرند. / نظام‌هایی که در آن‌ها حاکم یا حاکمان براساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می‌گیرند.

۶۰. کدام فیلسوف، ملاک دین‌مداری نظام سیاسی را نیز مطرح کرد؟

فارابی.

۶۱. نظام سیاسی (آریستوکراسی) را تعریف کنید.

حکومت نخبگانی است که از امتیازات طبقاتی برخوردار بودند.

۶۲. (الیگارشی) چگونه نظام سیاسی است؟

حکومت اقلیتی از سرمایه‌داران است که در برابر اکثریت مردم مسئول نیستند و قدرت را در جهت منافع خود به کار می‌گیرند.

۶۳. دسته‌بندی نظام‌های سیاسی ارسطو که براساس حقیقت و فضیلت است را نام ببرید.

مونارشی / آریستوکراسی / جمهوری.

۶۴. دسته‌بندی نظام‌های سیاسی ارسطو که براساس خواست و میل حاکم است را نام ببرید.

استبدادی / الیگارشی / دموکراسی.

۶۵. (لیبرال دموکراسی) را تعریف کنید.

لیبرالیسم به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان‌ها و دموکراسی به معنای حاکمیت اکثریت مردم براساس خواست و میل خودشان است. بنابراین، لیبرال دموکراسی نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده اکثریت مردم سازمان می‌یابد، هیچ حقیقت و فضیلتی را که مستقل از خواست مردم باشد، به رسمیت نمی‌شناسد و همچنین، حکومتی دنیامدار است.

۶۶. ارزش‌های مهم لیبرال دموکراسی را بگویید.

این نظام سیاسی با فرهنگ جدید غرب که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد و آزادی را مهمترین ارزش اجتماعی می‌داند، سازگار است. ثبات، توسعه، رفاه، سلطه بر طبیعت و جهان از دیگر ارزش‌های مهم در این نظام سیاسی هستند.

۶۷. آزادی مهم‌ترین ارزش اجتماعی از نظر لیبرالیسم است.

۶۸. ارزش‌های مهم نظام جمهوری را بگویید.

عدالت، استقلال، آزادی، نفی وابستگی، نفی تسلط پیگانگان بر امت اسلامی، امنیت، تامین اجتماعی، عمران و آبادانی، مشورت و مشارکت در امور عمومی و ارتقای معرفت و آگاهی.

۶۹. (هژمونی) را تعریف کنید.

جامعه‌شناسی، سلطه‌ای را که با استفاده از ابزارهای فرهنگی اعمال می‌شود، هژمونی می‌نامند.

۷۰. اولین شرط بقای هر جامعه، جمعیت آن است.

۷۱. افزایش جمعیت یک جامعه زمینه‌ساز گسترش فرهنگ آن است.

۷۲. علت کاهش رشد جمعیت در جوامع غربی چیست؟

به دلیل افزایش فردگرایی و اهمیت یافتن لذت فردی، محبت و ایثارگری کاهش یافته و به فرزندآوری کمتر منجر شده است.

۷۳. (سیاست‌های جمعیتی) چیست؟

وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می‌شود، نظام سیاسی آن برای حل مشکل جمعیت چاره‌اندیشی می‌کند و با همراهی و همکاری مردم راهکارهایی را به اجرا در می‌آورد که سیاست‌های جمعیتی نامیده می‌شود.

۷۴. اقتصاد نفتی اقتصادی تک‌محصولی است.

۷۵. اقتصاد نفتی چه پیامدهایی را برای جامعه خواهد داشت؟

به دلیل این که درآمدی هنگفت و بدون زحمت نصیب جامعه می‌کند، انگیزه برای فعالیت‌های تولیدی را کاهش می‌دهد. به علاوه، دولت بزرگی به وجود می‌آورد که می‌کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار یا اخذ مالیات، هزینه‌های کشور را تامین کند و برای مردم رفاه اجتماعی به ارمغان بیاورد، اما این رفاه پایدار نیست. زیرا اقتصاد تک‌محصولی وضعیتی ناپایدار به وجود می‌آورد که زمینه‌سوء استفاده قدرت‌های جهانی را فراهم می‌کند. آن‌ها از این ضعف اقتصادی به عنوان ابزاری برای فشار آوردن به جامعه استفاده می‌کنند.

۷۶. هویت جوامع غربی براساس اقتصاد شکل گرفته است.

۷۷. (اقتصاد مقاومتی) را تعریف کنید.

اقتصادی پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با اعتقاد به تعالیم حیات بخش اسلام و تکیه بر دانش و فناوری و ظرفیت‌های مولد مردمی و دولتی، هویت اقتصادی نوینی برای ایران می‌سازد تا بتواند مسیر پیشرفت را بدون تاثیرپذیری از موانع بین‌المللی و داخلی طی کند.

۷۸. اقتصاد مقاومتی بر چه اصولی استوار است؟

بر استقلال، خودکفایی، روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، خطرپذیری، امید، همبستگی، و درون‌زایی در عین برون‌گرایی تاکید دارد، خام‌فروشی ثروت‌های طبیعی را منع می‌کند و همچنین با حضور فعال در جهان، برای مردم ایران امنیت، رفاه و پیشرفت همراه با عدالت به ارمغان می‌آورد.

۷۹. حمایت از تولید ملی یعنی چه؟

یعنی کمک به صنعت کشور برای تولید کالایی با کیفیت و قیمت مناسب.

۸۰. دولت چگونه می‌تواند از تولید ملی حمایت کند؟

دولت می‌تواند با ارائه تسهیلات به تولیدکننده، ممنوعیت واردات کالاهایی که مشابه داخلی دارند، افزایش تعرفه‌های گمرکی بر کالاهای وارداتی و ... از تولید ملی حمایت کند.